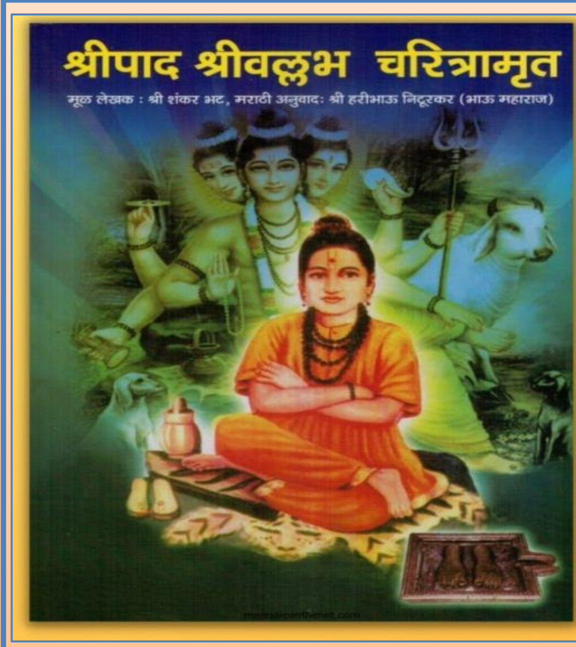
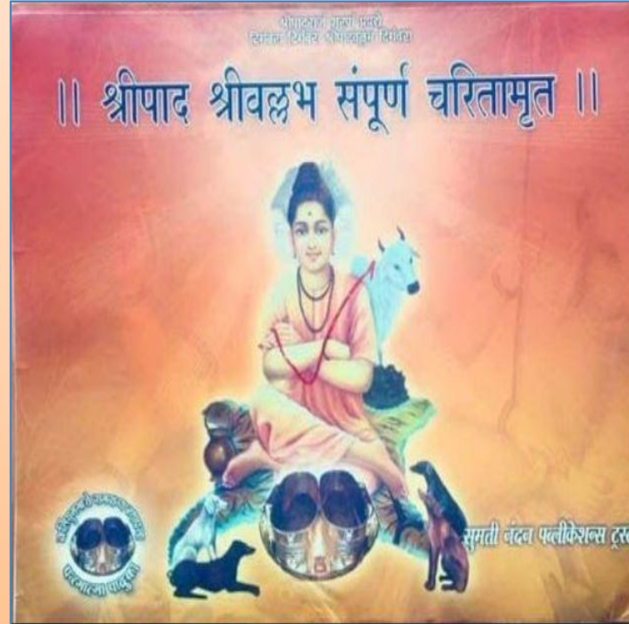
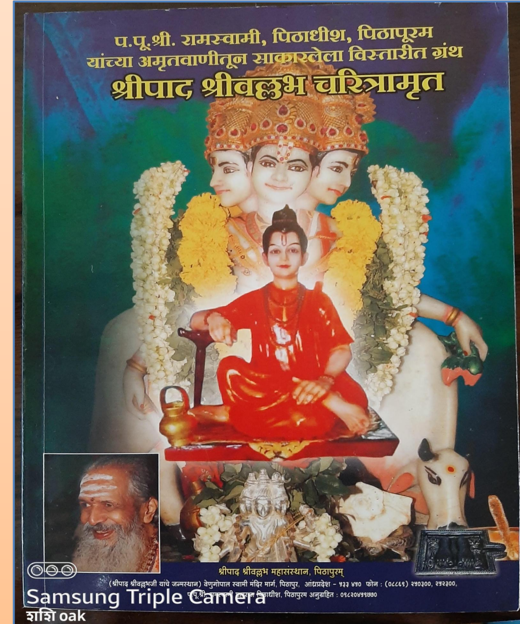
श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

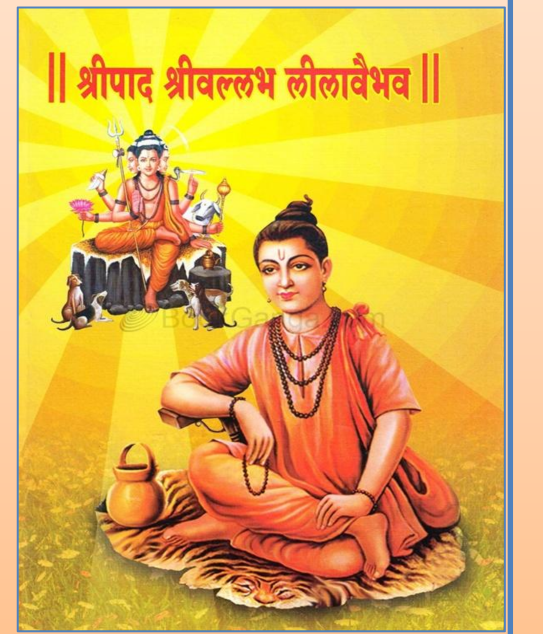
अवांतर जमवलेली माहिती

संत महंत साहित्याचा भौगोलिक, ऐतिहासिक, समाजशास्त्राच्या अंगाने केलेले रसग्रहण

संकलन: शशिकांत ओक

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

अवांतर जमवलेली माहिती

- ❖पोथीतून भाषा, म्हणी, वाक् प्रचार, शब्दांचे अर्थ यांची नोंद रंजक ठरेल.
- ❖मुस्लिम सत्तेचे संदर्भ, बीदरचा राजा, सायंदेवांवरील संकट,
- ❖अ ९ कर्मफल सिद्धांत (तेलुगू लिपीत लिहिले होते, " श्रीकृष्ण निर्वाण ख्रिस्तपूर्व ३१०२ या वर्षी १८ फेब्रुवारी रात्री २ वाजून २७ मिनिटे ३० सेकंदांनी झाले.
- ❖त्या दिवशी प्रमादि नाम संवत्सर, चैत्र शुद्ध प्रतिपदा, शुक्रवार अश्विनी नक्षत्र होते. श्री कृष्णनिर्वाणानंतर कलियुगाचा आरंभ झाला.)

पोथ्यातील गावांचा रंजक शब्दार्थ	पोथ्यातील गावांचा रंजक शब्दार्थ
चर्ला – पाण्याचा टँक किंवा पाणथळ जागा	अली, आली – झाडी किंवा हिरवळ असलेली जागा
आडा किंवा वाडा – विजयवाडा गाव, गल्ली	इप्पा, टिप्पा, टिब्बा – डोंगरावरचे ऊंच ठिकाण गिरसप्पा, लालटिब्बा
कट्टा, गट्टा – सामान व्यापारी माल	कर्दली किंवा कदली – दलदलीची जागा, चिखलातील प्रदेश
केरे, कीरे, केडू – पाण्याची सोय असलेले खेडे, जागा, अरसी केरे	कल, कल्ल, कालू – दगडांच्या मोठ्या राशि, खाणी, मंतकल्ल, गुंतकल
कोंडा बंडा – पर्वत इंच जडोंगर बडे बडे पत्थर मधील गाव गोवळकोंडा	गंज – व्यापारी वस्ती किंवा मोठ्या भागा शेजारील वस्ती
गडडा, गड्डी, गुड्डी – पाण्याजवळची जागाकुरु गड्डी नदीच्या प्रवाहालगतचा गाव	गोड , गड – गड
दुर्गम, दुर्ग – गड किंवा बांधलेला किल्ला	पल्ली, हळ्ळी, पायलम – लहान खेडे
पाक्क, पाक्कम – जरा मोठे गाव	पारा – नदीचा समुद्राला मिळताना झालेला दलदलीचा प्रदेश
पेठ, पेटा – व्यापारी उलाढालीचे गाव	पुरम – गावातील सधन भाग
बाग – शहरातील शोभिवंत भाग , रायबाग , तुळशीबाग, राजबाग	राय राई – सराय वाटसरूंची, सैन्याच्या हालचालीसाठी वसाहतीची जागा
रेवुलू, रेवालू – बंदर, किनार्यावरील गाव	वाटिका, वटी – बाग बगीचा असलेली जागा
वरम – कोणी देणगी किंवा प्रसाद म्हणून तयार केलेली नगरी, मायावरम	वाडा – सूंदर आखणी केलेले नगर
विल्ली – मंदिर रहायची जागा असलेला, लोकांच्या रहदरीचा भाग, धर्मशाळा	सर – सरोवराजवळ असलेले गाव, अमृतसर
नेर – गावाचे लोकफळ मोठे झाले की, नेर, निरपेक्षा मोठे झाले की, नगरी, आणखी मोठे नगर	

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

तज्ज्ञ अभ्यासकांनी एकत्रित सादर
१६ ऑगस्ट १३२० जन्मदिनांकाची पत्रिका सिंह लग्न तूला राशी चित्रा नक्षत्र. अ ६.४४

Natal Chart:

Date:	August 16, 1320
Time:	12:27:03
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	82 E 16' 00", 17 N 07' 00" Pithapuram, India
Lunar Yr-Mo:	Raudra - Bhadrapada
Tithi:	Sukla Chaturthi (Me) [Bherunda] (21.09% left)
Vedic Weekday:	Friday (Ve)
Nakshatra:	Chitra (Ma) (93.09% left)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

श्रीपाद श्रीवल्लभांनी पीठापूर सोडले.

Natal Chart:

Date:	May 25, 1336
Time:	14:00:24
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	82 E 12' 00", 16 N 55' 00" Pithapuram, India
Lunar Yr-Mo:	Dhaata - Jyeshtha
Tithi:	Sukla Sapthami (Sa) [Siva Dooti] (58.78% left)
Vedic Weekday:	Friday (Ve)
Nakshatra:	Magha (Ke) (52.44% left)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

श्रींनी घर सोडले २५ मे १३३६ दिनांकाची पत्रिका. शुक्रवार. अ ४१. २०४

Natal Chart:	
Date:	May 25, 1336
Time:	14:00:24
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	82 E 12' 00", 16 N 55' 00" Pithapuram, India
Lunar Yr-Mo:	Dhaata - Jyeshtha
Tithi:	Sukla Sapthami (Sa) [Siva Dooti] (58.78% left)
Vedic Weekday:	Friday (Ve)
Nakshatra:	Magha (Ke) (52.44% left)

पळणीस्वामींनी जीर्ण शरीर सोडायच्या आधी बाहेर आल्यावर म्हणतात की आज तोच (जेष्ठमास, तिथी सप्तमी, शुक्रवार) आहे मात्र साल १३४० आहे.२७ मे १३४० दिनांकाची पत्रिका. अ ४.२०४

Natal Chart:	
Date:	May 27, 1340
Time:	12:27:03
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	82 E 16' 00", 17 N 07' 00" Pithapuram, India
Lunar Yr-Mo:	Vikrama - Adhika Jyeshtha
Tithi:	Krishna Ashtami (Ra) [Tvarita] (34.26% left)
Vedic Weekday:	Friday (Ve)
Nakshatra:	Poorvabhadra (Ju)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

- ॐ शंकर भट्ट हे कोणत्या तारखेला, वारी आणि साली निघाले हे पोथीतून नमूद केलेले नाही. परंतु श्री हिमालयातून गोकर्णला थांबून कुरवपुराला येतात त्या दिनांकावरून ते १३४० सालात कुरवपुराच्या बेटावर स्थानिक झाले होते. असे विठ्ठलबाबांच्या पोथीतील संदर्भातून नमूद होते. यावरून एक निष्कर्ष निघतो की शंकर भट्ट हे पलनीस्वामींना १३४० त्या मे महिन्यात चिदंबरम जवळील टेकजीवरील कुटीत वास्तव्य करून होते.
- ॐ म्हणून २७ मे १३४० रोजी अधिक जेष्ठ मासातील अष्टमीला शुक्रवार असताना माधव नंहूद्री व शंकर भट्ट यांना आपले ध्यानातील अनुभव सांगताना म्हणतात की आज शुक्रवार आहे. भाषांतरकारांनी समजायला सोप व्हावे यासाठी काही ठिकाणी तारखांना नंतरच्या काळात दिल्या असे मानले तर ज्यादिवशी श्री पीठापुरमहून निघाले (२५ मे १३३६ शुक्रवार)त्याच दिवशी शंकर भट्ट श्रींच्या दर्शनासाठी सन १३३६मधेच चिदंबरमपाशी असतील तर पुढे प्रवास करत कुरवपुरला जानेवारी १३४१ पर्यंत म्हणजे ५५ महिने ते कुठे तरी रेंहाळत असायला हवेत.
- ॐ पण तसे पोथीतील शंकर भट्ट्यांच्या कथनातून सूचित होत नाही. त्यांना ५५ महिने इतका वेळ कुरवपुर पोहोचायला लागला, हे अध्यायातील इतर घटनांच्या संदर्भात जुळत नाही.
- ॐ आपल्याला असे म्हणता आले की जर २५ मे तारीख वगळती आणि फक्त वाराचा उल्लेख पलणीस्वामींना अध्यारत होता तर चर्चा करतानाचा वार शुक्रवार होता असा संदर्भ घेतला तर संदर्भ वार तोच परंतु ४ वर्षांचा फरक असे अभिप्रेत धरले तर २७ मे १३४० अधिक महिन्याची जेष्ठ अष्टमीला शुक्रवार येतो. शिवाय पुढच्या ६ ते ७ महिन्यात ते कुरवपुरला पोहोचतात.

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

शब्द वाक्प्रचार म्हण	अर्थ	शब्द वाक्प्रचार म्हण	अर्थ	शब्द वाक्प्रचार म्हण	अर्थ	शब्द वाक्प्रचार म्हण	अर्थ
• पैंग्य अ १ पान ४ (राम स्वामी प्रत)	• त्रेतायुगात सवित्रुकठक चयन महायज्ञात सहभागी सिद्ध,योगी शंबल भागाचे (सध्याच्या सिक्किम) ब्राह्मण,	• ग्रंथी अ १३. १६८ • मैलारू • गंगा-काव डी	• शरीरीतील नाड्या एकत्र यायची ठिकाणे • कावडिये घंटा वाजवत , गाणी गात शुभकार्यात पवित्रजल आणतात.	• -उंटाच्या लग्नाला गाढवाचे संगीत • -हट्टीपोर राजा पेक्षा बलवान असते	• उंटाच्या सौंदर्याची स्तुती गाढवाने करावी. आणि गाढवाच्या गायन माधुर्याची स्तुती उंटाने करावी असे होईल. परस्परांनी एकमेकांच्या प्रशंसेचे कितीही पूल बांधले,तरी सत्य बदलत नाही. ते निराळेच असते.	• वीरमुष्टी	• -कमरेच्या रंगीत पट्ट्यात तलवार, ढाल, कवचधारी सैनिक. तेलुगुत प्रभ म्हणतात.

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

- अनुग्रह - अल्प पुण्यकार्यकरून अमर्याद शुभफळे मिळणे याला अनुग्रह म्हणतात.
- अ श्व - अ १४. १८६ राम. अश्व म्हणजे घोडा हा लौकिक अर्थ झाला. पण वैदिक ऋषींनी हा शब्द वेगळ्या अर्थाने वापरला आहे.... आत्मशक्ती आणि जीवशक्ती अ-श्व. हे क्रिया योगाचे रहस्य आहे.
- अरुण-रुण - पाप. अरुण पाप नसलेला.
- अरुंधती-रुधनम् - विरोद, अडथळा. वसिष्ठ पत्नी ने ७वेळ जीवंत दहन करायला विरोध केला नाही ती अरुंधती.
- मंत्र
- मालदासरी -क्षुद्रदेवतांचे यात्रेकरू. मंदिरापाशी फुले, हार, पुजा साहित्य विकणारे खालच्या जातीचे लोक.
- मैलारू
- मोक्ष -म्हणजे मृत्यू नंतर मिळणारी अवस्था असा विचार असतो. श्रीपाद श्रीवल्लभ म्हणतात, 'मोहाचा नाश'
- मन
- मांसाहार निषिद्ध का? उदा बकरीला प्राण गमावता सूड घेण्याची इच्छाअसते. बकरीने माणसाचा जन्म घेऊन ते चक्र चालू राहते. किंवा क्षमा दान करून हे दुष्ट कर्मचक्र थांबू शकते.
- धर्मशास्ता

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

- धर्मशास्ता
- पंचम - गावकुसाबाहेर राहून वेगवेगळ्या कामांसाठी तयार असलेल्या काही जाती. मृत जनावरांची कातडी काढणे, जनावरांच्या धाडी हल्ले, चोर, दरोडेखोरांचे, शत्रूचे माग काढण्यासाठी हेरगिरी, गावातील साफसफाई, गावपाटीलाचे नोकर असत.
- शब्द भाषा अ १४. १८६ राम. पंचेंद्रियांनी ग्रहण केलेले भाव मानवाच्या बुद्धीच्या विस्ताराबरोबर भाषेतील विचारांची विविधता आणि निश्चयात्मकता वाढताना भाषेची प्रगती अस्पष्टतेतून तीव्र निश्चयात्मकतेकडे भौतिक वस्तूंपासून मानसिक वस्तूंपर्यंत, ज्ञात गोष्टींपासूनअज्ञात गोष्टीपर्यंत भाषा प्रगत होते. (दत्तानंद आणि शंकर भट्ट संवाद)

- सरस्वती - अ १४.१८२ रामस्वामी प्रत. हा शब्द विशेष आहे. सरस्वती नदी अंतर्वाहिनी आहे. तिचे वर्णन करताना ती सत्य वाक्याचा अर्थ सांगणारी... आपल्या चित्ताला प्रकाशित करणारी प्रवाह शक्ती आहे.
- सतोपथ -
- साक्षीगंध-

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

- लीलावैभव चरित्रात कालमापनाचा उल्लेख संवत्सर, मास, तिथी, वार आणि नक्षत्र असा येतो.
- उदा. श्रींचे काशीत अवतरण, ऋषिकेश, बद्री व केदार उर्वशी ताल, मान सरोवर, कैलाश, करून १३ महिने.
- श्रींचे गोकर्णला आगमन - १९ ऑगस्ट १३३७, शैल्यात आगमन आषाढ शु. एकादशी १४ जुलै १३४०.

Natal Chart:

Date:	August 19, 1337
Time:	12:00:52
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	74 E 19' 00", 14 N 33' 00" Gokarn, India
Lunar Yr-Mo:	Isvara - Sravana
Tithi:	Pournimasya (Sa) [Chitra] (85.83% left)
Vedic Weekday:	Monday (Mo)
Nakshatra:	Dhanishtha (Ma)

Natal Chart:

Date:	July 14, 1340
Time:	13:39:52
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	77 E 22' 00", 16 N 12' 00" Raichur, India
Lunar Yr-Mo:	Vikrama - Ashadha
Tithi:	Sukla Ekadasi (Ma) [Neela Pataaka] (22.81% left)
Vedic Weekday:	Thursday (Ju)
Nakshatra:	Anuraadha (Sa)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

शैल्यात चातुर्मास व ४ दिवस, संपवून निघाले १२ नोव्हेंबर १३४०

Natal Chart:

Date:	November 12, 1340
Time:	12:01:52
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	78 E 52' 00", 16 N 05' 00" Srisailam, India
Lunar Yr-Mo:	Vikrama - Karthika
Tithi:	Pournimasya (Sa) [Chitra] (79.06% left)
Vedic Weekday:	Saturday (Sa)
Nakshatra:	Bharani (Ve)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

कृष्णा गावापासून जवळच भीमा-कृष्णा निवृत्ती संगमावर १३ नोव्हेंबर कार्तिक पौर्णिमा राहून श्रींचे कुरवपुरात आगमन कार्तिक कृ. प्रथमा १३ नोव्हेंबर १३४० (लीला अ ११.९८)

Natal Chart:

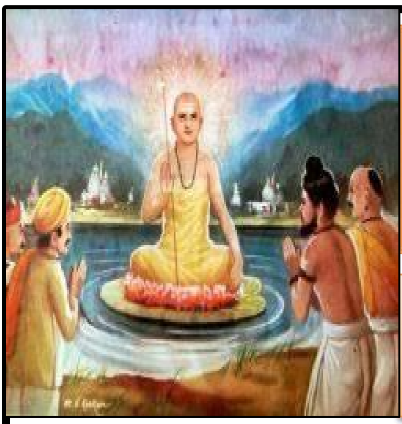
Date:	November 13, 1340
Time:	12:01:52
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	78 E 52' 00", 16 N 05' 00" Srisailam, India
Lunar Yr-Mo:	Vikrama - Karthika
Tithi:	Krishna Pratipat (Su) [Kaameswari] (86.47% left)
Vedic Weekday:	Sunday (Su)
Nakshatra:	Krittika (Su)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

श्रींचे निजगमन- ६ ऑक्टोबर १३५०

Natal Chart:

Date:	October 6, 1350
Time:	12:01:52
Time Zone:	5:30:00 (East of GMT)
Place:	76 E 34' 00", 9 N 45' 00" Kuravalangad, India
Lunar Yr-Mo:	Vikriti - Aswayuja
Tithi:	Krishna Dwadasi (Me) [Vijaya] (74.58% left)
Vedic Weekday:	Tuesday (Ma)
Nakshatra:	Magha (Ke)

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

परिशिष्ट ३. नरसिंह सरस्वतींच्या व स्वामी समर्थांच्या जीवनकालातील घटनांचा संदर्भ

ॐ श.१३०० (१३७८) : जन्म लाडाचे कारंजा दि.अभिजित नक्षत्र माध्यान्ह.

ॐ पौष शुद्ध द्वितीय शनिवार

ॐ श.१३०७ (१३८५) : उपनयन ७ वे वर्ष

ॐ श.१३०८ (१३८६ इ.स.) : आपले घर सोडले ८वे वर्ष

ॐ श.१३१० (१३८८) : सन्यास घेतला १०वे वर्ष

ॐ श.१३३८ (१४१६ इ.स.) : घरी परतले. लाड-कारंजा ३८ वे वर्ष (२२ वर्षांनी परतले)

ॐ श.१३४० (१४१८ इ.स.) : गौतमी-तटक-यात्रा गौतमी तट यात्रा ४० वे वर्ष

ॐ श.१३४२ (१४२० इ.स.) : परळी येथे मुक्काम -वैजनाथ परळी-वैजनाथ

ॐ श.१३४३ (१४२१ इ.स.) : मुक्काम औदुंबर औदुंबर (भिलावडीजवळ)

ॐ श.१३४४-१३५६ (१४२२ इ.स.-१४३४) : नरसोबा वाडी उर्फ नरसिंहपूर येथे मुक्काम

ॐ श.१३५६: गाणगापूर येथे मुक्काम गाणगापूर श. १३८० ते २४ वर्षे गाणगापुर.

ॐ श.१३८० (१४ जानेवारी १४५९) : निजानंदगमन श्रीशैला पर्वत येथे.

ॐ निजानंदगमनाला पात्रात कुठे उतरले असावेत?

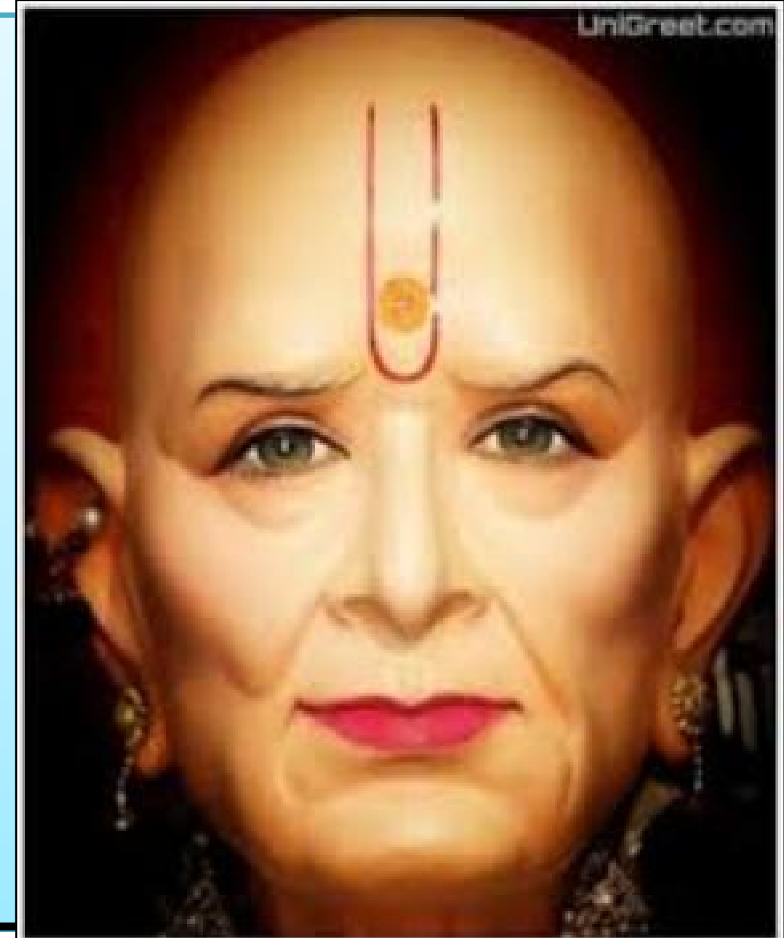

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

स्वामी समर्थ महाराज

ॐ**जन्मपत्रिका - स्वामी समर्थ**

ॐ**जन्म:** ज्ञात नाही, अक्कलकोट येथे अश्विन व ५ बुधवार १८५७ ला आले.

ॐ**प्रकट दिन:** चैत्र शु. २

ॐ**आई/वडील:** ज्ञात नाही

ॐ**वेष:** दिगंबर (अवधूत)

ॐ**कार्यकाळ:** १८५६ ते १८७८

ॐ**संप्रदाय:** दत्तासंप्रदाय, श्री दत्तांचे चतुर्थ अवतार

ॐ**गुरु:** ज्ञात नाही

ॐप्रकट वास्तव्य एकूण ४० वर्षे असून (शके १७६० ते शके १८००) त्यातली २१ वर्षे त्यांनी अक्कलकोट येथे वास्तव्य केले.

ॐसमाधी: चैत्र व. १३, इ.स १८७८ अक्कलकोट येथे. शके १८०० मध्ये त्यांनी वडाखाली देहत्याग केला.

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

अभयदान - 'भिऊ नकोस मी तुझ्या पाठीशी आहे'

ॐ"आम्ही यजुर्वेदी ब्राह्मण, आमचे नाव नृसिंहभान, काश्यप गोत्र, आमची मीन राशी; पुन्हा विचारल्यास टाळक्यात पायपोस (घालतो)! पण काय रे, तुझी फक्कड मुलगी पुण्यास रात्रंदिवस फिरते तिचा ज्ञानी (गुरू) कोण?" असे फटकळ बोलणे. श्रीमंत, प्रतिष्ठित, नामवर लोकांचा मुलाहिजा न ठेवता पाणउतारा करायची सवय.

ॐ**पिशाचवृत्ती** - महाराज कधी कधी दिवसातून दोन-दोनदा स्नान करीत. केशर-चंदनाची उटी अंगाला लावून घेत. सेवेकरी त्यांना कौपीन नेसवीत. डोक्यावर जरीची कानटोपी घालीत आणि अंगावर शाल पांघरीत; परंतु कोणत्या क्षणी स्वामी महाराज या सर्व वस्तू फेकून देऊन दिगंबर बनतील याचा नेम नसे. कधी कधी आठ-आठ दिवस स्नानच करीत नसत. आरती करून घेत. दुसऱ्याच्या हाताने सर्व कारभार होत असे. कोणास नकळत एखाद्या बागेत, स्मशानात अगर जंगलात जाऊन राहत.

ॐ**उत्तर भारतीय हिन्दीभाषेच्या बाजात बोलत.** 'स्वामी बैठे-*** पर, "वामन्या भ*****, घरात एवढं धान्य भरून ठेवलस पण आम्हाला कधी जेवायला बोलवलं नाहीस."अशा ग्राम्य बोलीत ते समोरच्याला खडकावत.

ॐश्री स्वामी समर्थ महाराजांच्या हातातील गोटी (इंद्रनील मणी) व **चरण पादुका** (बेळगाव येथील) उपलब्ध आहेत.

ॐ**चरित्रग्रंथ:** श्री स्वामी लीलामृत, श्री गुरुलीलामृत **शिष्य:** बाळप्पा महाराज, चोळप्पा महाराज, आळंदीचे नृसिंहसरस्वती, रामानंद बिडकर महाराज **खालील संतांवर विशेष प्रभाव:** श्री साईबाबा, श्री गजानन महाराज शेगाव, सद्गुरू हरिबाबा महाराज फलटण, शंकर महाराज

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

कलियुगाची सुरुवात ३,६०१ – (४७६ + २३) = ३१०२ ईसापूर्व येते.

९. ५७.आर्यभट्ट. ३.१४१६. त्याने आपले “आर्यभट्टीय” हे पुस्तक 499 AD मध्ये पूर्ण केले ज्यामध्ये ते 476 मध्ये जन्मलेल्या महान खगोलशास्त्रज्ञ आणि गणितज्ञ आर्यभट्टच्या सुरुवातीचे अचूक वर्ष देतात. खगोलशास्त्रातील त्यांचे कार्य विद्वानांसाठी एक संपत्ती आहे. त्यांनी pi (कलियुग) साठी अचूक आकृती दिली. ते लिहितात, "जेव्हा तीन युगे (सतयुग, त्रेतायुग आणि द्वापरयुग) संपली आणि कलियुगाची 60 x 60 (3,600) वर्षे झाली, तेव्हा मी आता 23 वर्षांचा आहे." म्हणजे कलियुगाच्या ३,६०१ व्या वर्षी ते २३ वर्षांचे होते. आर्यभट्टचा जन्म इसवी सन ४७६ मध्ये झाला. अशा प्रकारे कलियुगाची सुरुवात ३,६०१ – (४७६ + २३) = ३१०२ ईसापूर्व येते.

श्रीपाद श्रीवल्लभ चरित्र - एक अभ्यास (भाग १२)

ॐ भाग १२ समाप्त

अवांतर जमवलेली माहिती

दिगंबरा दिगंबरा श्रीपाद श्रीवल्लभ
दिगंबरा । श्रीपाद राजं शरणं प्रपद्ये ।।